

Ahmet Koçak

**HALKA AÇIK OLMAYAN ANONİM
ŐİRKETLERDE RÜÇHAN HAKKI İLE
BU HAKKIN SINIRLANDIRILMASI,
KALDIRILMASI VE ENGELLENMESİ**

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	VII
KISALTMALAR.....	XV
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM KAVRAMSAL, KURAMSAL VE İŞLEVSEL AÇIDAN RÜÇHAN HAKKI VE RÜÇHAN HAKKININ NİTELİKLERİ

1.1. Rüçhan Hakkının Tanımı.....	7
2.2. Rüçhan Hakkının Kaynağı.....	10
2.1.1. Kanun.....	11
2.2.2. Esas Sözleşme	13
2.2.1.1. Esas Sözleşmede Kanuni Rüçhan Hakkının Tekrar Edilmesi.....	14
2.2.2.2. Rüçhan Hakkında İmtiyaz Yaratan veya Rüçhan Hakkı İçeren İntifa Senedi İhracına Olanak Sağlayan Esas Sözleşme Hükümlerinin Varlığı.....	14
2.2.3.3. Esas Sözleşmede Kanuni Rüçhan Hakkının Sınırlandırılması veya Kaldırılmasını Önleyici Hükümlerin İhdas Edilmesi	16
2.3.3. Genel Kurul veya Yönetim Kurulu Kararı	16
3.3. Rüçhan Hakkının Amacı ve Koruduğu Menfaatler	18
3.1.1. Pay Sahibi Yönünden	20
3.2.2. Şirket Yönünden.....	25

4.4. Rüçhan Hakkının Özellikleri	27
4.1.1. Rüçhan Hakkı Bir Pay Sahipliği Hakkıdır.....	27
4.1.1.1. Pay Sahibinin Şirketin Kendisi veya Yavru Şirketi Olması Durumunda.....	28
4.1.2.2. Pay Üzerinde Üçüncü Kişinin Sınırlı Aynı Hakkı Bulunduğu Durumda	31
4.2.2. Rüçhan Hakkı Nispi Bir Haktır.....	35
4.3.3. Rüçhan Hakkı Özel Bir Haktır	36
4.4.4. Rüçhan Hakkı Devredilebilen Bir Haktır	38
4.5.5. Rüçhan Hakkı Müktesep Bir Hak Değildir	39

İKİNCİ BÖLÜM

RÜÇHAN HAKKININ KULLANILMASI, KULLANILMAMASI, SINIRLANDIRILMASI, KALDIRILMASI VE ENGELLENMESİ

1.1. Rüçhan Hakkının Kullanılması ve Kullanılmaması.....	43
1.1.1. Rüçhan Hakkının Kullanılmasında Şirketin (Yönetim Kurulunun) Üzerine Düşen Görevler.....	44
1.2.2. Rüçhan Hakkının Kullanılmasında Pay Sahibinin Üzerine Düşenler	47
1.3.3. Rüçhan Hakkının Kullanılmamasından Ötürü Arta Kalan Payların Akıbeti	49
2.2. Rüçhan Hakkının Esas Sözleşmeyle Sınırlandırılmasının Mümkün Olup Olmadığı	52
3.3. Rüçhan Hakkının Sınırlandırılması veya Kaldırılması (TTK 461/2).....	60
3.1.1. Genel Olarak.....	60
3.2.2. Rüçhan Hakkının Sınırlandırılması veya Kaldırılması Kararının Unsurları	65
3.2.1.1. Haklı Sebep.....	67
3.2.1.1.1. Genel Olarak.....	67

3.2.1.2.2.	Objektif ve Şirket Menfaatine Uygun Bir Gereksinim	69
3.2.1.3.3.	Ölçülülük.....	70
3.2.1.3.1.1.	Kanunda Sayılan Haklı Sebep Halleri.....	71
3.2.1.3.1.1.1.	Halka Arz	71
3.2.1.3.1.2.2.	Devralmalar	74
3.2.1.3.1.3.3.	İşçilerin Şirkete İştiraki	76
3.2.1.3.2.2.	Gerekçe ve Öğretide Sayılan Haklı Sebep Halleri.....	81
3.2.2.2.	Hiç Kimsenin Haklı Görülemeyecek Şekilde Yararlandırılmaması veya Kayba Uğratılmaması....	82
3.2.2.1.1.	Eşit İşlem İlkesi	82
3.2.2.2.2.	Hakların Sakınılarak Kullanılması ve Çoğunluk Gücünün Haklı Olarak Sınırlanmış Bulunduğu İlkeleri	85
3.2.3.3.	Sermaye Artırımı Kararı.....	91
3.2.4.4.	Nisap	98
3.2.4.1.1.	Genel Olarak.....	98
3.2.4.2.2.	Nisabın Belirlenmesinde Oyda İmtiyazlar ve Oydan Yoksunluk Halleri ...	101
3.2.4.2.1.1.	Oyda İmtiyaz.....	101
3.2.4.2.2.2.	Oydan Yoksunluk.....	102
3.2.4.3.3.	Yönetim Kurulunun Yetkisi ve Yetkilendirilmesi Bakımından.....	105
3.2.4.4.4.	Rüçhan Haklarının Dolaylı Olarak Sınırlanmasına Sebep Olabilecek Kararlar Bakımından.....	107
3.2.5.5.	Yönetim Kurulu Raporu	108
4.4.	Rüçhan Hakkının Engellenmesi (TTK 461/5)	117
4.1.1.	Genel Olarak Bağlam	118
4.1.1.1.	Kanuni Bağlam.....	118
4.1.2.2.	Esas Sözleşmesel Bağlam	120

4.2.2. Rüşhan Hakkı ile Bağlamın İlişkisi	123
4.2.1.1. Rüşhan Hakkının Aslen Kullanılması İhtimalinde	123
4.2.1.1.1. Lafzi Yorum.....	127
4.2.1.2.2. Amaçsal Yorum	128
4.2.1.3.3. Bağlam Hükümlerindeki Kanuni Boşluk.	128
4.2.1.4.4. Sermaye Borcuna Aykırılığın Yaptırımı....	130
4.2.1.5.5. Ödeme Gücü Olmayan Sermaye Müteahhitlerine Karşı Şirketi Koruma Gerekliliği.....	131
4.2.1.6.6. Kanuni Bağlamın Koruduğu Şirket Menfaatinin Sermaye Artırımında da Bulunması	133
4.2.1.7.7. TTK 461/5 Hükümünün Sınırlama Hükümü Olarak Yorumlanması	134
4.2.1.8.8. Taahhüt Edilen Sermayenin Tescilden Önce Ödenen Kısımının Kanuni Bağlam Karşısında Etkisizliği	134
4.2.1.9.9. TTK 461/5 Gereğesinin Yorumu	135
4.2.1.10.10. Sermaye Hakkında Yanlış Beyanlar ve Ödeme Yetersizliğinin Bilinmesi	136
4.2.2.2. Rüşhan Hakkının Devren Kullanılması İhtimalinde	137

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

RÜŞHAN HAKLARININ İHLAL EDİLMESİ KARŞISINDA PAY SAHİPLERİNİN BAŞVURABİLECEKLERİ HUKUKİ ÇARELER

1.1. Rüşhan Hakkının Kuruluş Esas Sözleşmesinde İhlal Edilmesi.....	139
2.2. Rüşhan Hakkının Genel Kurul veya Yönetim Kurulu Kararıyla İhlal Edilmesi.....	141

2.1.1. Genel Olarak.....	141
2.2.2. Rüşhan Hakkının İhlali Sonucunu Doğuran Esas Sözleşme Değişikliğine İlişkin Genel Kurul Kararı	143
2.3.3. Rüşhan Hakkının Sınırlandırılması veya Kaldırılması Kararının Hukuka Aykırı Olması.....	144
2.3.1.1. Kararın Maddi Unsurlarını Taşımaması İhtimalinde	146
2.3.2.2. Kararın Şekli Unsurlarını Taşımaması İhtimalinde	149
2.3.2.1.1. Yetkiye İlişkin Hukuki Problemler	149
2.3.2.2.2. Nisaba İlişkin Hukuki Problemler.....	151
2.3.2.3.3. Yönetim Kurulu Raporunun Hukuki Problemleri	152
2.4.4. Sermaye Artırımının Hukuka Aykırı Olması	153
3.3. Rüşhan Hakkının İhlali Anlamına Gelen Diğer Hukuka Aykırı Eylem ve İşlemlere Karşı Hukuki Çareler.....	157
SONUÇ	163
KAYNAKÇA.....	167
KAVRAM DİZİNİ.....	177